

Familiefonds Wijzer

Als u overweegt vermogen over te dragen naar de volgende generatie, dan kan een Familiefonds wellicht een goede structuur zijn. Er kunnen verschillende redenen zijn om vermogen over te dragen met gebruikmaking van een Familiefonds.

Veel (groot)ouders willen met het oog op besparing van toekomstige erfbelasting wel vermogen overdragen, maar niet dat hun (klein)kinderen zelf kunnen bepalen waar ze het vermogen aan besteden. Daarnaast hebben vermogende families vaak de behoefte om het familievermogen bijeen te houden en de volgende generatie vertrouwd te maken met omgaan met vermogen. In deze Wijzer worden de mogelijkheden van een Familiefonds besproken.

1. Wat is een Familiefonds? >
2. Kunnen participanten aan het vermogen komen? >
3. Hoe gaat het vermogen over naar de volgende generatie? >
4. Hoe wordt een Familiefonds fiscaal behandeld? >
5. Welk vermogen kan in een Familiefonds? >
6. Is het vermogen zichtbaar voor derden? >
7. Wat kan Van Lanschot Kempen voor u betekenen? >

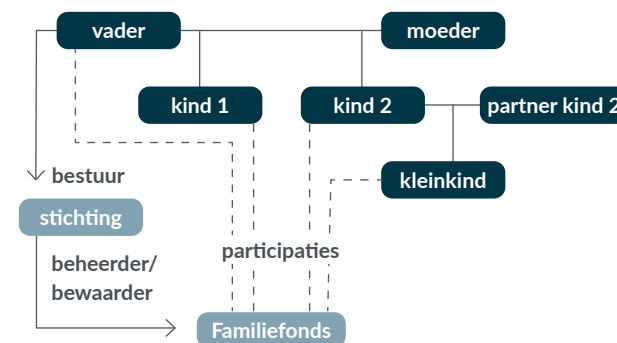
1 Wat is een Familiefonds?

Een Familiefonds wordt meestal juridisch vormgegeven als een fonds voor gemene rekening (FGR). Een FGR wordt met een contract in het leven geroepen en kent drie partijen: de bewaarder, de beheerder en de participanten.

Het vermogen dat u in het Familiefonds brengt, komt juridisch op naam te staan van de bewaarder. Deze wordt formeel eigenaar van het vermogen. Meestal wordt hiervoor een stichting opgericht, waarvan u in eerste instantie het bestuur vormt, al dan niet aangevuld met een of meer kinderen en/of uw vertrouwenspersonen. Door het gebruik van een stichting wordt het vermogen beter beschermd tegen aanspraken van buitenaf en waarborgt u de continuïteit van het Familiefonds. Het instellen van een stichting als bewaarder is echter niet verplicht, u mag ook zelf als bewaarder optreden.

De beheerder is belast met het dagelijkse beleid van het Familiefonds. Deze voert het beleggingsbeleid, doet de administratie, bepaalt het uitkerings- en inkoopbeleid op de participaties, etc. De fondsvoorwaarden van het Familiefonds geven de ruimte aan waarbinnen de beheerder zijn beheer moet uitvoeren. De beheerder mag voor het beheer van het fondsvermogen externe partijen aanstellen (bijvoorbeeld een bank of een vermogensbeheerder). Vaak zal de stichting die als bewaarder is aangesteld ook de beheerder zijn. De zeggenschap over het vermogen zit dan geheel bij het bestuur van de stichting.

Het vermogen in het Familiefonds wordt gehouden ten behoeve van de participanten. Zij zijn economisch gerechtigd tot het vermogen. Uit het participantenregister dat wordt bijgehouden door de beheerder, blijkt wie voor welk percentage deelneemt in het Familiefonds. Op deze manier is er scheiding aangebracht tussen de zeggenschap over het vermogen (de beheerder) en de economische eigendom (de participanten).

Het Familiefonds kan ook dienen om de volgende generaties vertrouwd te maken met vermogen en het beheer daarvan. In een periodiek te houden participantenvergadering kan het beleggingsbeleid toegelicht en besproken worden. Als u dat wenst kunt u in de fondsvoorwaarden aan de participantenvergadering bepaalde bevoegdheden toekennen. In de statuten van de Stichting beheerder/bewaarder regelt u hoe in de benoeming en opvolging van bestuursleden wordt voorzien, onder andere bij overlijden van een bestuurder. Op een door u gewenst moment kunt u bijvoorbeeld kinderen aan het bestuur toevoegen.

Als het bestuur van de stichting uit meerdere personen bestaat, is het vanaf 1 juli 2021 niet meer toegestaan dat een bestuurder de meerderheid van het stemrecht heeft. Reeds bestaande stichtingen hebben vijf jaar de tijd om hun statuten aan te passen.

2 Kunnen de participanten aan het vermogen komen?

In de fondsvoorwaarden worden bepalingen opgenomen over de inkoop van participaties door het fonds. Veelal zal de beslissing tot inkoop bij de beheerder liggen, maar desgewenst kunt u in de fondsvoorwaarden specifieke bepalingen toevoegen, bijvoorbeeld inkoop bij aanschaf van een woning of het volgen van een studie. Daarnaast is het wenselijk om een regeling in de fondsvoorwaarden op te nemen in het geval de participanten inkomsten-, schenk- of erfbelasting verschuldigd zijn over de waarde van hun participaties.

In de fondsvoorwaarden staan ook bepalingen over de overdracht van participaties, anders dan inkoop door het fonds. Die zal gezien de doelstelling van het Familiefonds in de meeste gevallen beperkt zijn tot uw familiegroep en afhankelijk worden gesteld van toestemming van de beheerder. Op die manier voorkomt u dat niet gewenste derden participant kunnen worden in het Familiefonds.

3 Hoe gaat het vermogen over naar de volgende generatie?

Bij de oprichting van het Familiefonds brengt u vermogen in het fonds en daarvoor krijgt u participaties uitgereikt. Vervolgens draagt u de participaties geheel of gedeeltelijk over aan uw (klein)kinderen door aantekening in het participantenregister. De overdracht kan in één keer, maar kan in het kader van een schenkingsplan ook gefaseerd plaatsvinden. Ook de inbreng van vermogen in het fonds kunt u over meer jaren spreiden.

Als u bij uw overlijden nog participaties in het Familiefonds hebt, dan gaan deze over op uw erfgenamen of indien gewenst via een legaat op specifieke (klein)kinderen.

De participaties gaan via schenking of vererving over. Bij de schenking of in het testament kunt u bepaalde voorwaarden opnemen. Denk daarbij aan een uitsluitingsclausule of een tweetrapsmaking om te voorkomen dat het vermogen bij de 'koude' kant terechtkomt. Ook kan bij een schenking een herroepingsclausule worden opgenomen. Mocht bijvoorbeeld een kind niet met vermogen kunnen omgaan of hebt u onverwacht het vermogen toch zelf nodig, dan kan de schenking worden teruggedraaid.

Als u de participaties schenkt, dan is schenkbelasting verschuldigd voor zover de waarde van de geschonken participaties meer is dan de vrijstelling. De jaarlijkse schenkingsvrijstelling voor ouders aan kinderen bedraagt € 6.633 en voor grootouders aan kleinkinderen € 2.658. Voor het meerdere wordt schenkbelasting geheven volgens onderstaande tabel.

Schijf	Groep 1 ouder aan kind	Groep 1a (achter kleinkinderen)	Groep 2 overig
€ 0 - € 152.368	10%	18%	30%
€ 152.368 of hoger	20%	36%	40%

Als de participaties vererven, dan is erfbelasting verschuldigd voor zover er meer verkregen wordt dan de vrijstelling. De vrijstelling voor de erfbelasting bedraagt voor (klein)kinderen € 25.187. Uw partner heeft een vrijstelling voor de erfbelasting van € 795.156, die mogelijk wordt verminderd indien uw partner recht krijgt op een partnerpensioen of nabestaandenlijfrente. Voor het meerdere boven de vrijstelling geldt hetzelfde tarief als bij de schenkbelasting. Door jaarlijks participaties te schenken met een waarde tot maximaal de vrijstelling en de eerste schijf, wordt voor schenking aan kinderen een voordeel bereikt van maximaal 20% (de vrijstelling) tot 10% (eerste schijf) ten opzichte van vererving. Daarnaast is het rendement op de geschonken participaties bij de kinderen vrij van erfbelasting.

4 Hoe wordt een Familiefonds fiscaal behandeld?

Het Familiefonds zal in de meeste gevallen als een besloten fonds voor gemene rekening (BFGR) worden opgezet, zodat het voor de inkomstenbelasting als fiscaal transparant wordt aangemerkt. Het Familiefonds zelf is dan niet belastingplichtig, maar de participanten worden in box 3 belast voor de waarde van hun participaties.

Box 3-vermogen van minderjarige kinderen wordt fiscaal toegerekend aan de ouders.

In sommige gevallen wordt het Familiefonds opgezet als een open fonds voor gemene rekening (OFGR). Het fonds zelf is dan belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting en de participanten voor de Inkomstenbelasting in box 2. We gaan daar in deze Wijzer verder niet op in. Met ingang van 2025 is deze zelfstandige belastingplicht voor nieuwe en bestaande Familiefonds niet meer mogelijk.

5 Welk vermogen kan in het Familiefonds?

In een Familiefonds brengt u veelal beleggingsvermogen in, zoals effectenportefeuilles en eventueel banktegoeden. Het fonds kan ook geldleningen verstrekken aan participanten of desgewenst derden.

Eventueel kan ook onroerend goed in het Familiefonds worden aangekocht. Nieuw aan te schaffen onroerend goed is altijd belast met overdrachtsbelasting of btw. Aankoop door het fonds geeft dan geen extra heffing. Bij inbreng van onroerend goed dat al in uw bezit is kan door een juiste structureringszoveel mogelijk de overdrachtsbelasting worden voorkomen. Let wel op dat een stichting dan niet als bewaarder kan optreden.

Bij schenking van de participaties kunt u vervolgens gebruikmaken van de samenloopregeling, waarmee een cumulatie van schenkbelasting en overdrachtsbelasting wordt voorkomen. Ook een kunstobject of -verzameling kan in een Familiefonds worden ondergebracht. Let echter wel op dat in dat geval geen beroep meer kan worden gedaan op de vrijstelling in box 3 voor kunst. Per saldo kan de extra inkomstenbelasting oplopen tot 2,17% van de waarde van de kunst. Hetzelfde geldt voor bossen, natuurterreinen en NSW-landgoederen. Ook daar vervalt de Box 3-vrijstelling bij inbreng in een Familiefonds.

Voor ondernemingsvermogen is het Familiefonds in de vorm van een FGR niet geschikt. In dat geval maakt men gebruik van certificering. De aandelen van de vennootschap worden in een stichting administratiekantoor (STAK) gebracht, tegen uitreiking van certificaten.

6 Is het vermogen zichtbaar voor derden?

Een Familiefonds in de vorm van een fonds voor gemene rekening hoeft u niet in te schrijven in het Handelsregister bij de Kamer van Koophandel. Fondsvoorwaarden, omvang en samenstelling van het vermogen en het participantenregister zijn dus niet zichtbaar.

De stichting die optreedt als bewaarder moet zich wel inschrijven. De statuten en de bestuurders van de stichting worden daarmee zichtbaar. De stichting hoeft echter geen jaarcijfers te publiceren. Er ligt een wetsvoorstel waardoor ook stichtingen mogelijk hun jaarstukken moeten deponeren. De jaarstukken worden echter niet openbaar, maar zijn alleen door bevoegde overheidsinstanties te raadplegen.

In 2020 is het UBO-register ingevoerd. Daarin moeten bepaalde entiteiten aangeven wie uiteindelijk belanghebbende (Ultimate Beneficiary Owner, UBO) van de entiteit is. Als UBO kwalificeert onder andere de natuurlijk persoon die meer dan 25% belang in de entiteit heeft of de zeggenschap kan uitoefenen. Het UBO-register is in principe openbaar. In het UBO-register worden alleen de natuurlijke personen vermeld en de procentuele grootte van hun belang. Omvang en samenstelling van het vermogen van de entiteit worden niet in dit register opgenomen.

Onder andere Vennootschappen (NV of BV), stichtingen en commanditaire vennootschappen vallen onder het UBO-register. Van de stichting beheerder/bewaarder van het Familiefonds zullen derhalve de UBO's in dit register worden opgenomen.

November 2022 is ook het UBO register voor trusts en soortgelijke constructies ingevoerd. Het fonds voor gemene rekening wordt hierin opgenomen. Het UBO-begrip voor het trust-register is overigens ruimer. Alle participanten van een fonds voor gemene rekening worden vermeld, ongeacht de grootte van hun belang. Daarnaast worden ook de oprichters en de beheerder/bewaarder als UBO vermeld.

Naar aanleiding van een uitspraak van het Europese Hof van Justitie eind 2022 zijn de UBO-registers tot nader bericht niet meer openbaar. Er is een wetsvoorstel ingediend waarin de toegang beperkt wordt tot bevoegde instanties en personen met een legitiem belang. De invulling van het begrip legitiem belang is nog niet bekend.

Voor FATCA/CRS-wetgeving wordt een Familiefonds aangemerkt als Financiële Instelling. Het Familiefonds moet zich dan registreren bij de Amerikaanse belastingdienst (IRS) en de Nederlandse belastingdienst. In sommige gevallen moet het Familiefonds dan zelf bepaalde gegevens rapporteren aan de Nederlandse belastingdienst als een participant in het buitenland woont of kwalificeert als een US-person.

7

Wat kan Van Lanschot Kempen voor u betekenen?

Van Lanschot Kempen heeft ruime ervaring met Familiefonds. Wij denken graag met u mee om de beste oplossing voor uw situatie te bereiken. Samenwerking met uw fiscalist en notaris is daarbij vanzelfsprekend. Zij adviseren u over de fiscale en civiele consequenties van het opzetten en onderhouden van een Familiefonds en verzorgen de oprichting. Desgewenst kunnen wij u introduceren bij gespecialiseerde adviseurs. Met onze beleggingsoplossingen geven wij invulling aan het beleggingsbeleid van het Familiefonds. Onze expertise kunt u gebruiken om de volgende generatie vertrouwd te maken met de omgang met en het beleggen van vermogen.

Wilt u meer weten? Neem contact op met uw private banker.

Disclaimer

De informatie die is opgenomen in deze publicatie is uitsluitend bestemd voor algemene doeleinden. Met uw individuele specifieke omstandigheden is geen rekening gehouden. De informatie kan niet worden beschouwd als een juridisch, financieel, fiscaal of ander professioneel advies. Wij adviseren u op grond van de informatie niet meteen tot actie over te gaan en voorafgaand aan uw eventuele actie eerst deskundig advies in te winnen. Deze publicatie is geen aanbod en u kunt aan deze publicatie geen rechten ontlenen.

Bij de totstandkoming van deze publicatie hebben wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de selectie van externe bronnen. Wij kunnen niet garanderen dat de informatie van deze bronnen die in deze publicatie is opgenomen juist en volledig is of in de toekomst zal blijven. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor druk- en zetfouten. Wij zijn niet verplicht de informatie die we hebben opgenomen in deze publicatie te actualiseren of te wijzigen. Alle rechten ten aanzien van de inhoud van de publicatie worden voorbehouden, inclusief het recht van wijziging. Het is niet toegestaan de gegevens in de publicatie geheel of gedeeltelijk te reproduceren, in welke vorm dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Van Lanschot Kempen NV.

Overige informatie

Van Lanschot Kempen NV is statutair gevestigd aan de Hooge Steenweg 29, 5211 JN 's-Hertogenbosch, KvK nr. 16038212 met btw-identificatienummer NL001145770B01, is als bank geregistreerd in het Wft-register en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank NV (DNB), Postbus 98, 1000 AB Amsterdam, en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Postbus 11723, 1001 GS Amsterdam. Van Lanschot Kempen kan optreden als aanbieder van betaal-, spaar- en kredietproducten, als bemiddelaar in verzekeringsproducten en als verlener en/of uitvoerder van beleggingsdiensten.

Voor eventuele klachten inzake onze financiële dienstverlening kunt u zich richten tot uw eigen kantoor van Van Lanschot Kempen, de afdeling Kwaliteit & Service, kwaliteit-service@vanlanschotkempen.com of Postbus 1021, 5200 HC 's-Hertogenbosch, of het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid), Postbus 93257, 2509 AG Den Haag.

PRIVATE BANKING

Hooge Steenweg 29
5211 JN 's-Hertogenbosch
Postbus 1021
5200 HC 's-Hertogenbosch

T 0800 1737
vanlanschotkempen.com/private-banking